

Prešernova revolucija

V kulturi ni ne manjšine ne večine, za-
to je še bolj obsodbe vreden pritisk vele-
nemških krogov, da bi radi — podobno kot
v Prešernovih časih — s podcenjevanjem
in drugimi nedemokracijskimi metodami o-
nemogočili rast in vzpon samonikle kultu-
re, omalovažujoč jo kot nekaj manjvredne-
ga. To so besede, ki jih je na slovesni po-
delitvi letošnjih Prešernovih nagrad v dvo-
rani Slovenske filharmonije za tržaški radio
dejal dobitnik nagrade iz Prešernovega
sklada koroški pesnik Valentin Polanšek. S
to ugotovitvijo, ki jo je moč vsekakor po-
splošiti, tako da ne velja striktno le za ko-
roški primer, pač pa za celotni slovenski
kulturni prostor, je Polanšek vsekakor mno-
go širše in zavzeteje pogodil Prešernovo ak-
tualnost kot pa uradni govorniki in drugi
nagrajenci.

Do neke mere se je tej misli približal tu-
di slavnostni govornik in predsednik Slo-
venske akademije znanosti in umetnosti
Milčinski, ko se je dotaknil helsinškega spo-
razuma o svobodni izmenjavi idej in ljudi,
pa še ko je govoril o lanskem sestanku
rektorjev evropskih univerz v Trstu. Ven-
dar pa svojih misli Milčinski ni poglobil,
ko je hote ali nehoti izpustil vsak namig
za preganjanje disidentov v državah vzhod-
ne Evrope, ko ni posvetil niti stavka opo-
rečništvu znotraj slovenskega kulturnega
prostora. In že v tem bi lahko zapazili, če
ne drugega, vsaj sled tistega omalovaževa-
nja, o katerem je govoril Polanšek.

Kultura postane kultura v polnem po-
menu besede, če zadosti svojemu bistvu,
človeškemu delovanju, zlasti pa miselnemu
ustvarjanju. Prav zaradi tega je vsakršno
omejevanje, gledanje s predsodki, predvsem
pačenja njenega bista. Omejevanje kulturo
z jezikom, številčno močjo ali šibkostjo na-
rodnosti, režimsko pripadnostjo ali pa celo
z ideologijo in politiko, pomeni omalovaže-
vati, vztrajati pri ignoranci, teptati svobo-
do drugih. In prav v tem bi manjšine lahko
mnogo povedale, ne samo jezikovne, pač pa
tudi ideološke. Večine v vseh pogledih
vztrajajo na konservativnem stališču, da
mora manjšina — kjer je vsaj to dovoljeno
— s svojimi šibkimi silami informirati ve-
čino o svojih kulturnih dosežkih, ki jo na-
to večina z viška, skozi svoja, v stoletjih
zakrotovičena očala, presoja. V najboljšem
primeru je vse delo informiranja in popu-
lariziranja na ramenih skupinice entuzia-
stov.

Prešernova revolucija je bila prav v tem,
da se je odločil za kulturo, ki mu je bila
najbližja, navkljub pritiskom, navkljub ma-

(dalje na 2. strani)

Saša Rudolf

Simpozij SLORI-ja v Trstu

V OSPREDJU PODCENJEVANI PROBLEMI

Konec prejšnjega meseca je bil, kot smo že
poročali, v mali dvorani Kulturnega doma v
Trstu »Simpozij o sociogospodarskih in pro-
storskih problemih Slovencev v Italiji«. Simpo-
zij je priredil Slovenski raziskovalni inštitut iz
Trsta, ki mu predseduje univerzitetni profesor
Aljoša Volčič, njegov ravnatelj pa je dr. Karel
Šiško. Simpozij je trajal tri dni in na njem
so prebrali 17 referatov. Kot je ob koncu tega
študijskega srečanja napovedal ravnatelj dr.
Šiško, bo Slovenski raziskovalni inštitut vso
gradivo objavil v posebni brošuri, ki jo bo do-
stavil vsem deželnim in krajevnim ustanovam
ter organizacijam, ki se tako ali drugače za-
nimajo za obravnavane probleme.

Vsi referati so bili izredno zanimivi, saj so
odkrili marsikateri problem, ki ga širša slo-
venska javnost doslej sploh ni poznala. Ton
celotnemu simpoziju pa je vsekakor dal uvo-
dni referat Vladimira Klemenčiča in Karla Ši-
škoviča z naslovom »Izhodiščna načela za vred-
notenje sociogospodarskih in prostorskih pro-
blemov Slovencev v Italiji«.

Avtorja sta namreč zelo nazorno po-
kazala na gotovo najšibkejšo točko celotne slo-
venske stvarnosti v zamejstvu, in sicer na »za-
nemaranje socialno-ekonomskih in prostorskih
značilnosti, ki pa so nepogrešljiv del celovite-
ga subjekta družbene skupnosti narodnomanj-
šinskega značaja«. Avtorja ugotavljata, da se
»narodne manjšine na splošno obravnavajo kot
skupnosti, ki imajo lastne značilnosti le na je-
zikovnem, kulturno - prosvetnem in šolskem
področju, ne upoštevajo jih pa, ko gre za nji-
hova specifična socialna, gospodarska in pro-
storska vprašanja, ki naj bi bila splošno veljav-
na za vso ali za vse državne skupnosti, v ok-
viru katerih žive narodne manjšine«.

Prostor nam ne dopušča, da bi referat ob-
javili v celoti. Menimo pa, da bodo naši bral-
ci z zanimanjem brali njegova zaključna izva-
janja, ki jih zato tudi v celoti ponatiskujemo
(Uredništvo N.L.).

»Kako zelo pomembna je zaščita socio-
ekonomskih in prostorskih značilnosti na-
rodnostnih manjšin, nam zelo nazorno izra-
žajo sodobni problemi slovenske narodnost-
ne skupnosti v Italiji, ki živi na prostoru,
ki doživlja prav v zadnjem času izredno di-
namiko spreminjanja izrabe prostora, kar
je povezano z izredno dinamično gospodar-
sko preobrazbo in s socialno ter prostorsko
mobilnostjo in socioekonomskimi spremem-
bami strukture prebivalstva. Te prostorske
in socioekonomske značilnosti manjšine v
obmejnem prostoru ob italijansko-jugoslo-
vanski meji so posledica najrazličnejših de-
javnikov tudi mednarodnega značaja. Po
svoji intenziteti kot vsebini spreminjanja

prostorskih in socioekonomskih struktur se
tako kažejo velike razlike že na majhne
razdalje v celotnem obmejnem pasu ob ju-
goslovansko - italijanski meji, od Trbiža v
Kanalski dolini do Milj na Tržaškem. Med
pomembne dejavnike tega spreminjanja so-
di prav gotovo odprtost meje, ki pogojuje
zelo intenzivne mednarodno tranzitne toke-
ve prek številnih mejnih prehodov, od po-
membnega tržaškega pristanišča v široko
zaledje številnih evropskih držav, zlasti Ju-
govzhodne in Srednje Evrope ter med go-
spodarsko razvitim delom Severne Italije in
širokim območjem vzhodne Evrope. Mnogi
tokovi blagovnega in osebnega prometa, ki
prečkajo mejo, so pa tudi sestavni del med-
kontinentalnih tokov blagovnega prometa.
Poleg tega pa odločilno prispeva k spre-
membam prostorskih in socioekonomskih
značilnosti obmejnega, z manjšino poselje-
nega prostora, širjenje mestnih območij Tr-
sta in Gorice na podeželje v smeri proti
državni meji.

POSLEDICE URBANIZACIJE

Urbanizacija podeželja v zaledju Trsta,
Gorice in Trbiža se od druge svetovne voj-
ne dalje izredno hitro stopnjuje in terito-
rialno širi. S širjenjem mestnega območja
Trsta na podeželje se je v kratkih dveh de-
setletjih spremenila na celotnem tržaškem
območju socioekonomska struktura iz a-
grarne odnosno polagrarne v čisto neagrar-
ne. Podobni preobrazbi sledimo tudi na Do-
berdobskem Krasu in na večini ravninske-
ga dela Goriške. Hkrati pa je agrarna iz-
raba zemlje v zelo hitrem opuščanju na ve-
čini kraških območij Goriškega in Tržaške-
ga Krasa; kmetijska proizvodnja je tod že
skoraj popolnoma izumrla. O kmetijski iz-
rabi prostora v pravem pomenu lahko go-
vorimo le še v obmejnih krajih Goriških
Brd in na območju Kanalske doline, čeprav
je tudi v Kanalski dolini agrarni prostor
močno izpostavljen krčenju na račun no-
vih mednarodno prometno pomembnih
funkcij celotne doline. Zato je tod kmetij-
stvo v veliki meri vezano na tradicionalne
oblike izkoriščanja gorskih pašnikov in z
njimi povezanega alpskega pastirstva.

Beneška Slovenija pa preživlja zaradi
intenzivnega zaposlovanja prebivalstva v
inozemstvu proces opuščanja izrabe zem-
lje, kar daje tej pokrajini novo funkcijo bi-
valnega prostora upokojenim prebivalcem,
na robu njenega ozemlja pa dobivajo kraji
funkcijo spalnih naselij delavcev, ki so za-
posleni v industriji bližnjih krajev Furla-
nije.

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 13. februarja, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Vera in naš čas; 10.00 Praznična matineja; 10.30 Nedeljski sestanek; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Rokovnjači«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.15 Slovenske ljudske pesmi; 13.35 Klasično, a ne prerese; 14.00 Poročila; 14.05 Operete; 14.35 Orkestri lahke glasbe; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 14. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Obletnica tedna; 9.45 Iz svetovne folklor; 10.00 Poročila; 10.15 Koncert; 10.30 Poslušali boste; 11.30 Poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.15 Melodije; 17.00 Poročila; 17.05 W. A. Mozart: Impresarij, operna enodejanka; 17.35 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Zborovska glasba; 19.00 Poročila.

: : TOREK, 15. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Radio za šole (za otroški vrtec); 9.40 Iz italijanske folklor; 10.00 Poročila; 10.15 Koncert; 10.40 Kulturni spomeniki; 11.00 Prosta pot; 11.30 Poročila; 11.35 Vaše mnenje; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.00 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Lucijan Marija Škerjanc: Simfonija; 18.00 Poročila; 18.05 Pravorečje; 18.15 Slovenski zbori; 18.30 Glasbena panorama; 19.00 Poročila.

: : SREDA, 16. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Liki iz naše preteklosti; 9.45 Iz slovenske folklor; 10.00 Poročila; 10.15 Koncert; 10.40 Naši kraji in ljudje; 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Poročila; 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovne šole); 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.00 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 »Pahljača«. Igra, napisal Carlo Goldoni; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Pahljača«. Drugi del; 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Folklor; 10.00 Poročila; 10.15 Koncert; 10.40 Kje so moje rožice; 11.00 Popevke; 11.30 Poročila; 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovne šole); 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.00 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Sopranistka Gloria Paulizza; 17.20 Kdo vam je bolj všeč; 18.00 Poročila; 18.05 Nicolo Tommaseo; 18.20 Revija pevskih zborov; 18.35 Glasbena panorama; 19.00 Poročila.

: : PETEK, 18. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Karnajska dolina; 9.40 Zborovska glasba; 10.00 Poročila; 10.15 Koncert; 10.40 Glasbena šahovnica; 11.00 Radio za šole (za srednjo šolo); 11.20 Glasbena šahovnica; 11.30 Poročila; 11.35 Ljudsko izročilo; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Klasični album; 16.00 Melodije; 16.30 Za najmlajše; 17.00 Poročila; 17.05 Giulio Viozzi: Etuda; 17.20 Glasbena panorama; 18.00 Poročila; 18.05 Kulturni dogodki; 18.20 Domači zvoki; 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 19. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavidan; 9.00 Poročila; 9.05 Tjavidan; 9.30 Pojdimo se glasbo; 10.00 Poročila; 10.15 Koncert; 10.40 Družina; 11.00 Lahka glasba; 11.30 Poročila; 11.35 Pratika; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Glasba; 15.30 Poročila; 15.45 Poslušajmo spet; 17.00 Poročila; 17.05 Izbirajte; 18.00 Poročila; 18.05 »Mesečnik«, satirična oddaja; 18.35 Glasbena panorama; 19.00 Poročila.

SLOVENSKA SKUPNOST
NA OBISKU V LJUBLJANI

Na povabilo Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je bila v četrtek, 3. t.m., na obisku v Ljubljani trinajstčlanska delegacija Slovenske skupnosti iz Furlanije - Julijske krajine. V delegaciji so bili deželni tajnik Štoka, predsednik Slovenske skupnosti za Goriško Gradnik, pokrajinska tajnika za Trst in Gorico Dolhar ter Terpin in drugi člani deželnega strankinega tajništva Brezigar, Jevnikar, Maver in Tul iz Trsta, Bratuž Černic, Ferletič in Pavlin iz Gorice ter Simon Prešeren iz Kanalske doline. Republiško konferenco SZDL je zastopalo odposlanstvo, ki ga je vodil predsednik Mitja Ribičič in so ga sestavljali član slovenske vlade dr. Mejak, predsednik odbora za manjšinska vprašanja Jože Hartman, jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko, predsedniki občinskih konferenc SZDL Kopra, Nove Gorice, Sežane in Tolmina ter predsednika medobčinskega sveta severnoprimske regije in obalne konference Socialistične zveze.

Po pozdravnem nagovoru predsednika Gradimira Gradnika je deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Štoka orisal položaj slovenske narodne manjšine v Italiji in poudaril pomen stikov in sodelovanja med Slovensko skupnostjo in matično državo. Štoka je podrobneje govoril o problemih in perspektivah, ki se odpirajo po ratifikaciji osimskih sporazumov. Pri tem je omenil zlasti člen 8 osimske pogodbe ter se dotaknil tudi vprašanja industrijske proste cone. Njegovo poročilo sta dopolnila pokrajinska tajnika Dolhar in Terpin.

Predsednik Mitja Ribičič je v svojih izjavah razčlenil vlogo socialistične in neuvrščene Jugoslavije v mednarodni politiki in orisal trenutno notranje-politično, gospodarsko ter družbeno stanje v državi. Kar pobleže zadeva slovensko manjšino v Italiji, je predsednik Ribičič naglasil, da predstavljajo osimski sporazumi celoto in da se v celoti tudi morajo izvajati, kar velja seveda tudi za obveznosti glede zaščite manjšin.

O Slovenski skupnosti je Ribičič dejal,

da Socialistična zveza ceni njeno delovanje in njeno vlogo v življenju slovenske manjšine, ter Slovensko skupnost označil za seizmograf stanja narodnostnega življenja same manjšine.

V skupnem poročilu, ki je bilo izdano po razgovorih, je med drugim rečeno, da osimski sporazumi odpirajo nove možnosti in perspektive sodelovanja med obema sosednjima državama in da lahko istočasno pomenijo pomemben prispevek k reševanju odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Obe delegaciji sta menili — nadaljuje skupno poročilo — da so narodne manjšine subjekti, ki bi morali živeti v pogojih polne zaščite narodnostnih pravic in brez diskriminacije. Delegaciji sta se zavzeli za ustvarjalno vključevanje narodnostnih skupnosti na obeh straneh meje v dogovarjanje o uresničevanju določb osimskih sporazumov, posebej pa tistega dela, ki govori o uresničenju proste industrijske cone. Beseda je tekla tudi o sedanjem položaju slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji in je bila ponovno izražena podpora obeh strani koroškimi Slovencem in gradiščanskim Hrvatoma v njihovem boju za dosledno izpolnitev avstrijske državne pogodbe.

Razgovori so potekali — zaključuje skupno poročilo — v odkritem in prijateljskem vzdušju in obe strani sta ugotovili koristnost medsebojnih stikov in poudarili obojestranski interes, da se ti stiki nadaljujejo in poglobijo. Ob koncu obiska je delegacija Slovenske skupnosti položila venec na Gra-

(Dalje na 7. strani)

Prešernova revolucija

(Nadaljevanje s 1. strani)

terialnim tiskam. Ostal je zvest samemu sebi in se ni prodal. S svojimi soneti je dokazal, da jezik nikakor ne more biti omejevan pri vrhunskem ustvarjanju, z »Zdravljico« pa tudi, da se je vredno boriti za svobodo ideje tudi proti avtoriteti.

Podpisovanje »listine 77« gre naprej

Kljub aretaciji nekaterih podpisnikov in »opominu«, ki so ga dobili številni drugi, gre podpisovanje »listine 77« na češkoslovaškem naprej. Ni je sicer hotel podpisati Dubček, morda iz prevelike previdnosti, še verjetneje pa zaradi tega, da ne bi dal »listini«, ki se zavzema predvsem za človeške in državljanske svoboščine, izrazito opozicionalnega političnega značaja in je s tem kompromitiral ter opravičil ostrejši nastop oblasti proti podpisnikom. Toda filozof Jan Patočka, ki je bil tudi »opomnjen«, je nannanil, da je zadnje dni podpisalo listino že 208 ljudi. Tako je dozda podpisnikov že 448. Vsi so pristali na objavo svojih imen.

Glavna predstavnik gibanja »listine 77« sta ravno filozof Patočka in bivši zunanji minister Jiri Hajek. Oba je glavni državni tožilec »opomnil«, da je nujno delovanje v zvezi z listino »kršenja češkoslovaških za-

konov«. Listina poziva vlado, naj popravi svoje zadržanje do človeških in državljan-skih pravic, ki jih zagotavljajo sami češkoslovaški zakoni, pa tudi mednarodni dokumenti, ki jih je češkoslovaška vlada podpisala ali ratificirala. Patočka je tudi izjavil, da pomeni proglasitev »listine 77« za nezakonito dejavnost poskus s strani glavnega državnega pravnika, da bi ustraševal tiste, ki podpirajo to gibanje. Seznam novih podpisnikov je poslal oblastem, s čimer so hoteli disidenti še posebej poboti trditve češkoslovaške tiskovne agencije Četeka, da je krožila »listina« najprej na Zahodu in da je protisocialistični in protičeškoslovaški pamflet.

Dozda je umaknil svoj podpis samo eden izmed prvih 241 podpisnikov in sicer Jiri Zaruba, češ da ni bil pravilno obveščen o namenu listine.

Slovenski tisk na Koroškem

(Razgovor z urednikom Florijanom Sablačanom)

Prejšnji teden smo v Celovcu obiskali uredništvo Našega tednika, enega glasil koroških Slovencev. Izkoristili smo priložnost za krajši razgovor z urednikom Florijanom Sablačanom, ki je prijazno odgovarjal na naša vprašanja.

G. Sablačan, kakšno je trenutno stanje Vašega lista?

Po letih trajnega, čeprav počasnega, nižanja naklade in seveda tudi števila bralcev se nam je v zadnjem času posrečilo ta pojav ne le zaustaviti, temveč naklado Našega tednika tudi povečati. Število bralcev sedaj sicer počasi, a stalno narašča, čeprav za propagando v večjem obsegu, kot na primer delajo drugi časopisi, nimamo potrebnih sredstev. Od 1. januarja letos je naš list poleg tega tudi v prosti prodaji v kioskih po Sloveniji, kar predstavlja veliko pomoč za naš tednik.

Pred poldrugim letom smo v okviru našega lista ustanovili tiskovno službo v nemškem jeziku, tako da po najkrajši in najbolj racionalni poti lahko obveščamo tudi nemški avstrijski tisk o dogajanju med koroškimi Slovenci, česar prej ni bilo.

Mislite, da je takšna oblika informacije učinkovita?

Odgovor na to vprašanje ni ravno lahek. Najprej je treba vedeti, da nas nemško koroško časopisje, ki prvo in neposredno prejema naše vesti v nemškem jeziku, zlasti v kritičnih razdobjih hudo bojkotira in kratkomalo ne objavlja naših izjav. Za dunajsko časopisje, ki te izjave prejema z najmanj enodnevno zamudo, pa naše vesti niso več toliko zanimive, ker niso in ne morejo biti aktualne. Pri tej tiskovni službi sem pravzaprav sam, kar pomeni, da sem urednik, pismonoša in raznašalec hkrati. V uredništvu nimamo teleprinterja, tako da smo pač navezani na pošto.

Kako pa je s sodelovalci pri vašem listu?

Pri listu sva dva urednika, sodelavci pa so delno redni in delno priložnostni. Na splošno je s sodelavci velik križ, ker jih ne

moremo honorirati. Delajo pač iz golega idealizma.

Kako pa je z odzivom bralcev v obliki pisem uredništvu, ki so za vsak časopis zelo zanimiva in značilna?

Imamo nekaj stalnih piscev pisem uredništvu, a tudi veliko priložnostnih. Tudi tu pa ugotavljamo, da se ljudje delno bojijo povedati svoje mnenje, bojijo se izpostavljati. Na drugi strani pa dobivamo večje število pisem, ki niso za objavo, ker nas zmerjajo kratkomalo z vsem, samo s človekom ne.

Kakšno je po vašem splošno stanje slovenskega tiska na Koroškem?

S slovenskim tiskom na Koroškem kaže trenutno zelo slabo, ker nimamo nobenega dostopa do sodobnih komunikacijskih sredstev. Slovenske oddaje celovskega radia imajo po splošnem mnenju najslabši oddajni čas, tako da jih noben vrag ne more po-

slušati, razen če je slučajno doma kak upokojenec ali kaka gospodinja. Tisti koroški Slovenci, ki so v delovnem razmerju, pa slovenskih radijskih oddaj sploh ne morejo poslušati. Televizije nimamo, slovenskih oddajnikov RTV Ljubljane tudi še ni na meji in jih je ravno te dni avstrijska poštna direkcija odklonila. Dnevnik, kakor je pri vas Primorski dnevnik, nimamo in ga po mojem tudi ne bomo imeli, ker gre tu predvsem za vprašanje naklade. Edino na področju verskega tiska je zadostno poskrbljeno, v ostalem pa je treba tudi ugotoviti, da ne razpolagamo s primernim časnikarskim kadrom.

Kot smo slišali, niste zadovoljni s slovenskimi oddajami celovskega radia. Bi lahko kaj več o tem povedali?

Nikakor nismo zadovoljni. Ne gre samo za čas slovenskih oddaj, temveč tudi za druge probleme. Slovenske oddaje razpolagajo z zelo skromnim proračunom, poleg tega je tudi skromno število nameščenecv. Najbolj žalostno pa je, da doslej še nič ne kaže, da bodo slovenske oddaje dobile večjo dotacijo in da bi na radiu povečali število osebja.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti o aktualnih problemih

V soboto 4. t.m. se je v Jamljah sestal deželni svet Slovenske skupnosti in med drugim razpravljal o sedanjem političnem položaju, s posebnim poudarkom na skrajšnji ratifikaciji osimskega sporazuma tudi v senatu ter na izglasovanje enotnega dokumenta o obnovi potresnega področja v deželni zbornici. V tej zvezi je bil med razpravo poudarjen doprinos, ki ga je skladno s svojim stališčem od vsega začetka dala SSK k dokončni izdelavi tega dokumenta, da omenja tudi obnovo področja Beneške Slovenije, Rezijske in Kanalske doline ter ohranitev etnično-kulturnih vrednot prebivalstva.

Glede poteka razprave o ratifikacijskem postopku osimskega sporazuma v senatu je

svet moral ugotoviti ponovno diskriminacijo do slovenske manjšine, ker jo je zadevna senatna komisija popolnoma prezrla pri posvetovanju s predstavniki naše dežele, kakor da nje osimski sporazum ne zadeva. Zato odločno protestira proti temu očitnemu omalovaževanju ter poziva vse demokratske stranke, da se zavzamejo za globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti.

V nadaljnjem poteku se je delegacija SSK izčrpno poročala o svojem obisku pri SZDLS v Ljubljani dne 3. februarja. Deželni svet je pozitivno ocenil obisk in njegove zaključke ter ob tem izrazil prepričanje, da bo lahko prispeval k stvarnejšemu poznavanju in plodnemu reševanju življenjskih problemov slovenske narodnostne skupnosti v novem položaju po Osimu.

Končno je deželni svet razpravljal o organizacijskih pripravah na deželni kongres, ki je sklican za soboto 12. marca v Števerjanu, ter razporedil delo med komisije.

—o—

ŠPANCİ SE NAJBOLJ BOJE INFLACIJE

Vzdušje v Španiji se je nekoliko umirilo po nedavnih terorističnih dejanjih v Madridu, življenje zadobiva spet normalno podobo, toda neugodje še vedno visi v zraku, poročajo tuji dopisniki. V bistvu bi se lahko reklo, da je Španija zdaj v obdobju čakanja na dokončno demokratizacijo. Večina Špancev noče imeti nič opraviti z levimi in desnimi teroristi. Levi teroristični atentati napravljajo reakcionarne frankistične elemente, ki se boje demokratizacije, še bolj zakrknjene. Toda bolj kot reakcije frankističnih elementov in levega terorja se boje Španci inflacije, ki je znašala lani 20 odstotkov razvrednotenja denarja. Pot demokratizacije se zdi zdaj, ko ni več diktatorja, ki bi jo mogel zaustaviti z ostrimi ukrepi, zagotovljena.

Bomba v bombi ali ko hoče ženska potegniti tajno policijo za nos

V nedeljo je javila italijanska televizija, da so našli v vlaku Rim - Brenner, ki je stal na rimski postaji, peklenjski stroj, katerega vžigalna vrstica je že gorela. Čez 90 sekund bi bil eksplodiral. Še prej so na obvestilo neznanca, ki je javil policiji namravani atentat, dvakrat preiskali vlak, ne da bi bili kaj našli. Peklenjski stroj je bil nastavljen v stranišču.

Obdolžili so ilegalno fašistično organizacijo »Ordine nero« (Črni red), ker so našli zraven peklenjskega stroja letake z njenim podpisom, in potem so tudi javili, da so našli v bivališču nekega fašista detonatorje in drugo, kar je potrjevalo sum, da je hotel izvesti ta atentat na vlak (povzročen bi bil v polnem vlaku pravi pomor) »Ordine nero«. Toda osumljeni so bili tudi »napovci«. Tisk je zagnal halo.

Potem pa je prišla na dan v tej bombi še druga bomba, namreč da si je vso stvar zamislila in jo pripravila, nato pa »javila« varnostni službi neka znana rimska prostitutka, Rita Moxedano, z namenom, da bi si pridobila »zasluge« in s tem hvaležnost pri vodji varnostne službe za pobijanje terorizma Emiliju Santillu, da bi potem to izkoristila in ga pripravila do tega, da bi dosegel izpustitev njenega »zaščitnika« in ljubčka. To je neki 27-letni Paolo Fiordalisi, zaprt v Cassinu zaradi ropov. Že prej je baje »vohunila« za policijo v novofašističnih krogih. Ti so bili namreč, kot znano, že od nekdaj v tesnih odnosih s prostitutkami. Po tem razkritju je seveda spet nastal hrup, tisk se je razpisal in mnogi nočejo niti verjeti, da je stvar tako »preprosta«.

Prvi socialistični predsednik

Na ponedeljkovi seji tržaškega pokrajinskega sveta je bil pri tretjem glasovanju izvoljen za novega predsednika socialist Lucio Gherzi. To je pri socialistični predsednik tržaške pokrajine v vsej njeni zgodovini. Za Gherzija so poleg socialistov glasovali komunisti in predstavniki liberalne stranke. Prejel pa je še glas neznanega svetovalca, o katerem pa tisk sodi, da pripada socialdemokratski stranki.

Predstavniki Slovenske skupnosti se glasovanja ni udeležil, ker je tako sklenil strankin izvršni odbor. Ta se je namreč izrekel za sestavo pokrajinskega odbora manjših strank, kar v bistvu predlagajo liberalci, vendar bo predstavnik Slovenske skupnosti Brezigar dokončno zavzel stališče do sestave takšnega odbora, potem ko bo predsednik obrazložil program nove koalicije.

Kljub izvolitvi predsednika pa je položaj v okviru pokrajinske uprave dokaj zapleten, kajti doslej ni natančno znano, katere stranke so pravzaprav pripravljene stopiti v koalicijo. Komunisti in socialisti imajo v svetu skupno 12 svetovalcev, najti pa je treba še nadaljnje štiri svetovalce, če hočemo, da bo novi odbor imel absolutno večino, ki je nujna za odobritev proračuna in sploh za resno in učinkovito upravno delovanje.

Novoizvoljeni predsednik je napovedal vrsto razgovorov s predstavniki vseh strank ustavnega loka, da se ugotovi, ali je možna dokončna rešitev krize v pokrajinski upravi.

Krščanska demokracija, ki ima v svetu relativno večino (10 svetovalcev), se zdi osamljena. Nesoglasja znotraj stranke ji najbrž branijo, da bi se zavzemala za tako imenovano »programsko večino«, se pravi za izoblikovanje skupnega programa med vsemi strankami ustavnega loka, pri čemer, kot je razumljivo, prihajajo v poštev tudi komunisti, brez katerih je v sedanjih okoliščinah dejansko nemogoče upravljati niti tržaške občine niti tržaške pokrajine. Na tako formulo je Krščanska demokracija že pristala v raznih italijanskih občinah, pokrajinah in deželah, zato je nepoznavalcu tržaških razmer naravnost nerazumljivo, zakaj se kaj takega ne more zgoditi tudi v Trstu.

»VESEL SLOVENSKI VEČER«

za dom handikapiranih na Opčinah

Vsem je znano, da na Opčinah že nekaj časa gradijo dom za handikapirane. Nevsakdanje pri tej gradnji je to, da vse sloni na prostovoljnem delu. To pa seveda, ne more kriti ogromnih izdatkov, ki so potrebni pri gradnji take hiše. Razna »uradna« pomoč tudi nikakor ne zadošča. Zato so organizatorji, ki so handikapirani sami, izredno veseli, če jim kdo s katero koli akcijo pripomore, da bi delo pri dograditvi njihovega doma hitreje potekalo.

Pred kratkim so povabili vse javne ustanove in organizacije, da bi jim priskočili na pomoč pri nabirki papirja.

Ansambla »TAIMS« in »GALEBI« sta se oddolžila, da v soboto zvečer 12. februarja ob 20. uri priredita »VESEL SLOVENSKI VEČER«. Med prireditvijo bo spregovoril vztrajni in neustrašni organizator pri gradnji g. Kačel Kalc iz Gropade. Vsi prostovoljni prispevki tega večera so namenjeni za pomoč pri dograditvi omenjenega doma.

Prav je, da to humano akcijo podpremo s svojo udeležbo!

Pogovor z Brankom Lakovičem

Zamejski košarkarski delavci so tudi v tej sezoni poskrbeli za novost, ki je bila predmet živahnih diskusij. Novost pa je bila ta, da je letos v zamejstvo prišel ljubljanski trener Peter Brumen, ki je postal profesionalni trener ZSSDI in je prevzel vodstvo nad vsem košarkarskim dogajanjem v zamejstvu.

Zamejskega košarkarskega delavca Branka Lakoviča smo vprašali, kaj meni o tej pridobitvi za zamejsko košarko in seveda za ves zamejski šport. Odgovoril je:

Nedvomno pomeni Brumnov prihod v zamejstvo veliko kakovostno pridobitev, ki nam je bila nujno potrebna, da dvignemo zamejsko košarkarsko kakovostno raven. Obenem nam je bil nujen človek, ki nas bi zdramil iz starega načina dela in da bi poživel košarkarski ambient.

S tem se seveda vsi strinjamo. Ne misliš pa, da prav v izključnem iskanju kakovosti bo nastradala množičnost?

Večkrat sem na to pomislil. Kot zamej-

skemu Slovincu mi šport predvsem pomeni to, da naša društva zbirajo čimveč mladine. Če pomislimo, da nas ni milijone in da je vsaka kakovostna izbira nemogoča, potem nam že statistika jasno pove, da moramo v naša društva vključevati prav vse, ne glede ali ti mladinci in te mladinke imajo predispozicijo za ta ali oni šport. Tudi kot trener sem se doslej vedno držal tega pravila. Treniral sem vse z istim veseljem, čeprav seveda moram priznati (mislim, da je to človeško), sem v večji meri užival ob treniranju nadarjenih športnikov.

Torej, nekaj ne gre v tvojem govoru. Si za kvaliteto, obenem trdiš, da je množičnost bistvene važnosti za naš šport!?

Takoj moram pristaviti, da je bil položaj v zamejski košarki pred Brumnovim prihodom dokaj poseben. Zamejska košarka šteje borih deset let življenja in zato je število članskih igralcev omejeno. Letos smo lahko tako sestavili skupno člansko ekipo, ki se imenuje Jadran, ne da bi žrtvovali večje število igralcev. V bistvu smo zbrali skoraj vse, s čimer smo razpolagali. Povsem drugačno pa je stanje z mladinsko košarko. V mladinskih kategorijah imamo nebroj ekip, ki razen Kontovelovih kadetov, sicer niso dosegle velikih uspehov. Z najmlajšimi smo torej izpolnili pričakovanja, držali smo se načel: posvetili smo vsem mladincem čimveč pažnjo.

Nekateri menijo, da brez kvalitete tudi
(Dalje na 7. strani)

—o—

»TRNOVSKI MARATON«

Organizacijski komite »Trnovski maraton« Idrija, razpisuje v nedeljo, 20. februarja 1977 ob 9.30 v Črnem vrhu nad Idrijo

IV. TRNOVSKI MARATON 1977

Maraton predvideva različne proge za mlajše ter starejše udeležence.

Vpisovanje in pojasnila v Trstu na sedežu Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, v ul. Geppa 9 (tel. 31-119) ter v Gorici, ul. Malta 2 (tel. 26-44) do 15. februarja.

GLASBENA MATICA — TRST
s sodelovanjem
STALNEGA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA

Gostovanje Opere Slovenskega
narodnega gledališča iz Ljubljane

MARJAN KOZINA
E K V I N O K C I J
opera v 4 dejanjih

Dirigent Ciril Cvetko, scenograf Niko Matul, koreograf Alenka Bartl, vodja zbora Jože Hanc. Orkester in zbor Ljubljanske Opere.

Kulturni dom v Trstu: V soboto, 12. februarja 1977 ob 20.30 — predstava v sezoni Glasbene matice.

V nedeljo, 13. februarja 1977 ob 16. uri — vstopnice s popustom za abonente SSG.

Rezervacije in prodaja vstopnic od četrтка 10. februarja pri blagajni Kulturnega doma (telefon 734-269) od 11. do 13. ure in eno uro pred pričetkom predstave.

Umrl je prijatelj Slovencev

V starosti 81 let je v četrtek, 3. februarja, umrl v Trstu msgr. Luigi Salvadori, član tržaškega stolnega kapitlja. Pokojnik je bil velik prijatelj Slovencev in je svoje poslanstvo opravljal v mnogih slovenskih župnijah.

Rodil se je leta 1895 v Caserti, bogoslovje je najprej obiskoval v Gorici, zaradi prve svetovne vojne pa je bogoslovne študije dokončal v Ljubljani. Leta 1918 ga je tedanji tržaški škof Karlin posvetil v Trstu v mašnika.

Kaplanoval je v raznih krajih, kot na primer pri Sv. Jakobu v Trstu, Sežani, Škedenju in v Roču v Istri. Leta 1925 je bil imenovan za župnika v Barkovljah, kjer je preuredil cerkev in skupaj s slovenskimi verniki doživel hude čase fašističnega pre-

ganjanja. Leta 1933 je bil imenovan za kanonika, zadnjih 20 let pa je bil prošt tržaškega stolnega kapitlja. Msgr. Salvadori je bil vedno pripravljen pomagati Slovincem, tako posameznikom kot organizacijam.

Zaradi njegovega nesebičnega dela in plemenitega značaja ga bomo ohranili v lepem spominu. Naj na koncu še povemo, da je bil pokojnik od vsega začetka naročnik našega lista in tudi drugače pozorno spremljal slovenske dogodke v zamejstvu.

—o—

V Časnikarskem krožku v Trstu bo v petek, 11. t. m. ob 18. uri srečanje s tržaškim slikarjem Marinom Cassettijem. Kritik Carlo Milic bo predstavil zbirko njegovih grafik, ujejanj in serigrafičnih tiskov. Serigraf Elio Grilli pa bo praktično pokazal tako tiskanje.

Pred 40 leti je umrl Lojze Bratuž

V sredo, 6. t.m., bo poteklo štirideset let, odkar je v goriški bolnišnici pri Rdeči hiši umrl znani primorski javni delavec, pevovalja, skladatelj in organist Lojze Bratuž (1902-1937). V času pred svojo smrtjo je bil organist v Podgori, že nadškof Sedej pa ga je imenoval za nadzornika cerkvenega petja, tako da je lahko uradno obiskoval zbor na podeželju, jih vadil in pomagal pri orgljanju. Cerkevno petje je v tistem času ostalo še edina oblika kulturnega udejstvovanja zatirane slovenske manjšine v Italiji. Zato je Bratuž, ki je ves živel za slovensko pesem, že dolgo časa bil trn v peti fašističnim oblastem, ki so čakale prilike, da ga onemogočijo v njegovem kulturnem delu. Lojze Bratuž je že prej doživel fašistična mučenja, leta 1930 so mu celo prebili lobanjo, tako da se je moral zdraviti v bolnišnici, po tem dogodku pa je bil še dvakrat zaprt. Vse to mu je grenilo življenje in krhalo zdravje, edina tolažba mu je ostala družina z dvema še nedoraslima otrokoma.

Tako je prišel tisti žalostni Božič leta 1936, ko je podgorski župnik dobil opozo-

rilo, naj ne pojejo slovenskih pesmi pri polnočnici. Lojze Bratuž je kljub temu po končani polnočnici spremljal na orgle slovenske božične pesmi, fašisti pa so se maščevali tako, da so ga v nedeljo, 27. decembra, po maši v Podgori nasilno prijeli skupaj še z nekaterimi podgorskimi pevci in ga gnali na sedež krajevnega fašija. Dali so mu piti strojno olje, pomešano z bencinom. Za Bratuža je bila ta pijača usodna. Po nekaj dneh je moral v bolnišnico, nastopile so komplikacije in po sedmih tednih strašnega trpljenja smrt zaradi zastrupitve jeter.

Bratuževa smrt je močno odjeknila po vsej Primorski, pa tudi onstran meje v Jugoslaviji, kjer je povzročila pravo ogorčenje zaradi vse večjega preganjanja slovenskih bratov v Italiji. Dnevnik »Slovenec« je tri dni po smrti, 19.2.1937, v članku, posvečenem spominu mučenika Bratuža, zapisal med drugim sledeče: »Lojze Bratuž leži kot žrtev zločina v mrtvašnici »Rdeče hiše« v Gorici. Neštete množice ga hodijo krog kot pred leti pokojnega nadškofa Sedeja. Ob mrtvi žrtvi joka mlada vdova in dva otročiča, dveletna hčerka in komaj tri mesece staro dete. Vsa Goriška, ki je dobro poznala in visoko cenila blagega pokojnika, drhti v nemi grozi. Naša sveta cerkvena pesem je dobila novega mučenca in vse verne Slovence je do dna duše pretresel ogabni zločin, ki vpije po kazni, če ne danes, pa jutri!

Božji pevec Lojze, počivaj v miru! Ko je danes mati zemlja zasipala tvoj grob, je v duhu okoli njega bil zbran ves slovenski narod in vsa slovenska srca so zaklicala: Slava tebi, ki si večno zapisan med naše mučenike!

Ljudstvo na Goriškem je kljub nakam fašističnih oblastnikov, ki so Lojzeta

Bratuža hoteli pokopati na skrivaj, zvedelo za čas pogreba in v velikem številu prihajalo na goriško pokopališče, vendar je policija preprečevala vstop. Pogreb je bil šele naslednji dan zgodaj zjutraj ob prisotnosti sorodnikov in manjšega števila pogrebcev.

Bratužev prijatelj Rado Bednarik je še isto leto napisal knjižico z naslovom »Čisti žrtvi svetel spomin«, ki je bila natisnjena v Grobljah pri Domžalah, vendar je kmalu našla pot tudi na Primorsko in tako pripomogla k pripravljanju upora proti fašističnim drhali. Lojze Bratuž počiva na goriškem pokopališču pod skromnim, a okusnim nagrobnikom, ki ga je izdelal velik prijatelj Primorske, akademski slikar in kipar Tone Kralj. Po Bratužu nosi ime trg pred cerkvijo v Podgori (žal še vedno samo z italijanskim napisom »Piazza Lojze Bratuž«!), prav tako tudi mešani zbor iz Gorice, ki je pred kratkim ponesel slovensko pesem v Pariz. Prav je, da se v teh dneh spomnimo tega mučenika, z njim seznanimo našo mladino in po možnosti poromamo tudi na njegov grob.

—o—

OBČINSKI SVET V SOVODNJAH ZA GLOBALNO ZAŠČITO

Občinski svet v Sovodnjah je na redni seji obsodil procese proti pripadnikom slovenske manjšine v Italiji, ker vidi v njih nove metode zastrahovanja v krajih, ki so v zadnjem času priče reorganiziranja slovenskih društev, in zahteval, da se sprejme in zagotovi globalna pravna zaščita slovenske manjšine v smislu ustavnih določil.

—o—

Španski kralj Juan Carlos in njegova žena sta prispela na obisk v Rim, v čemer vidijo potrdilo kraljevega hotenja po demokratizaciji v Španiji in po njeni vključitvi v Evropsko gospodarsko skupnost.

Novice z Goriškega

Krminski Slovenci tudi letos pripravljajo tradicionalni »Slovenski večer«, ki bo predvidoma prihodnji mesec v občinskem gledališču v Krminu.

Na zadnji seji občinskega sveta v Doberdolu so razpravljali tudi o gradnji nižje srednje šole in v ta namen predvideli 300 milijonov lir. Znano je, da mora sedaj veliko število dijakov iz doberdolske občine po končani osnovni šoli nadaljevati šolanje v Gorici, nova šola pa bi bila zanimiva tudi za slovenske otroke v Ronkah in Trziču, za katere se bodo izboljšale možnosti šolanja v materinem jeziku.

Iz Beneške Slovenije prihaja s potresnega področja po dolgem času nekoliko bolj vesela vest. V soboto, 5. t.m., so v Čeneboli izročili ključke petim lastnikom novih montažnih hiš, ki jih je Beneški Sloveniji darovala republika Slovenija. Splošno gradbeno podjetje »Gorica« iz Nove Gorice, ki je te hiše zgradilo, bo do konca aprila postavilo v Beneški Sloveniji še 35 podobnih hiš.

V torek, 8. t. m., je v gledališču Verdi v Gorici bila napovedana zaključna predstava goriškega srečanja malih odrov, ki ga vsako leto prireja Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice. Nastopilo je italijansko Stalno gledališče iz Trsta s Tomizzovim »Idealistom«, priredbo Cankarjevega »Martina Kačurja«. Predstavo je moralo prekiniti že v začetku zaradi nenadne slabosti nosilca glavne vloge Corrada Panija, ki je pred tem prebolel težko gripo. Omenjena predstava v organizaciji Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice je prenešana na 17. februar ob isti uri, prav tako v gledališču Verdi. Res je škoda, da je torkova predstava odpadla, saj se je začela v zelo slavnostnem vzdušju s pozdravnimi govori predstavnikov občine Nova Gorica in goriške pokrajine ter direktorja Stalnega gledališča iz Trsta dr. Messina.

Koncert štandreških in mirenskih pevcev

Preteklo soboto je bil v domu »Andrej Budal« v Štandrežu koncert moškega zbora prosvetnega društva »Oton Župančič« iz Štandreža in moškega zbora Pevskega društva Miren. V novem štandreškem domu je pred časom že nastopila amaterka gledališka skupina iz Vrtojbe, nastop mirenskega zbora pa je pomenil prvo gostovanje kake vokalne skupine iz matične domovine v domu »Andrej Budal« od odprtja maja lani. Sicer pa so v soboto v tem domu zabeležili še en pomemben dogodek. Fotografski odsek prosvetnega društva »O. Župančič« je namreč pripravil razstavo fotografskih del, na kateri razstavlja več avtorjev zanimive posnetke domačega kraja, okolice, ljudi in tudi motive z morske obale.

Navzoče je pozdravila novoizvoljena predsednica prosvetnega društva »O. Župančič« Nataša Peterin, ki je zaželela, da bi srečanje med mirenskim in štandreškimi pevci ne bilo zadnje. To je bila tudi želja predstavnikov obeh zborov, ki so se domenili za povratno srečanje letos spomladi v kulturnem domu v Mirnu. S skupnimi koncerti pa naj bi nadaljevali tudi prihodnja leta.

Pozdrav gostov je prinesel predsednik Pevskega društva Miren Anton Budin. De-

jal, je da sega povezanost med Štandrežci in Mirenci že daleč nazaj, še posebno tesna pa je bila v časih, ko je skozi Miren vodila cesta Gorica - Trst. Takrat so štandreški kmetje v dolgi vrsti voz, ki se je vila tudi skozi Miren, vozili prodajati zelenjavo v Trst. Če je bil izkupiček dober, so se potem na poti domov radi ustavljali v mirenskih gostilnah.

Sledil je koncert, v katerem sta oba zbora izvedla po deset pesmi. Štandreški pevci, ki jih je vodil Aleš Hoban, so peli pesmi Gobca, Marolta, Leskovarja, Gallusa, Mirka, Preglja, Vrabca, Pahorja in Simonitija. Mirenski pevski zbor, ki mu je dirigiral Anton Klančič pa je imel v programu skladbe Bučarja, Vračka, Vrabca, Simonitija, Marolta-Špika, Vodopivca in Pahorja. Skupaj pa sta zbora zapela »Zdravico« Ubalda Vrabca pod vodstvom domačega pevovodje Aleša Hobana.

Poslušavstvo je bilo zadovoljno s petjem obeh zborov in je pozorno sledilo programu. S prijetnim in uspešnim večerom pa so bili zadovoljni tudi pevci, ki so se po koncertu dlje časa zadržali v domu in v petju ter medsebojnem spoznavanju še poglobili stike.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Misel ob Prešernovem dnevu

France Prešeren je bil človek in pesnik, rojen v prelomno, nove obrise rojevajoče obdobje. To je bil čas, ko se je novodobno slovensko kulturno življenje komaj rojevalo. Zato se sodobniki tudi niso znali dovolj približati svetu tega pomembnega besednega oblikovalca, ki je končno bil med prvimi Slovenci, ki so doumeli pomen svetlobe, ki je butnila skozi obleke k zaprtim, duhovno in politično neosveščenim in nezrelim ljudem.

Prešernovo literarno prizadevanje je presežilo ožje meje literarne estetike in postalo sredi prejšnjega stoletja tvorna perspektiva slovenskega ljudstva, ki je hotelo postati evropsko zrelo, emancipirano v zajemni slogi z drugimi narodi. Še danes so pomembna in aktualna tista gesla iz pesnikove ZDRAVLJICE, v katerih je poudarjena prisrčna humana misel o miru in človeški slogi:

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

Prešernovo delo je do danes doživelo veliko natančnih analiz in temeljitih obravnav. Šlo je skozi rešeto in sito skrbnih ocenjevalcev in razsojevalcev. Vendar ni kljub stalnim razsojam in presojam nikoli izgubilo na pomenu. Nasprotno: raziskave Prešernovo delo stalno potrjujejo, leto pa stalno kliče po novih, času primernih utemeljitvah. Tako je značilno, da se je patriotično pritrjevanje vedno bolj umikalo estetski sodbi in razsodbi. V zadnjih desetletjih je pred našimi očmi zrasel lik dovršenega besednega umetnika, velikega pesnika in mojstra slovenske besede.

Prešeren se je rodil v čas, ki je zahteval zavestno delovanje, zavestno narodno duhovno življenje. Pri Slovencih je zaradi nastopa Žige Zoisa, Vodnika in Linhartarja, a tudi očeta Marka Pohlina bilo kulturno in družbeno narodno življenje v prvih, skromnih utripih. Sedaj pa se je bilo treba pognati v nove razsežnosti delovanja.

Prešeren je potrebo tega novega časa, ki je zahteval nov način dela, bolje začutil in doumel kot njegovi sodobniki. Nekaj je sicer za mnoge

lebdelo v zraku, niso pa to novo znali pravilno zaobjeti in izraziti.

V ozkih razmerah tedanjega avstrijskega in slovenskega časa, ki sta mu usodo krojila Metternichova cenzura, a tudi splošna človeška kontrola delovanja drugače usmerjenih, izstopajočih »svobodnjaških« osebniosti, je kritično in svobodno usmerjeni Prešeren tembolj izstopal. Oblastnikom starih evropskih režimov je zlezal v kosti strah pred »prekocuhi«, »svobodnjaki«, »freigeisti«, »libertini«, ki so se ob Voltairu, Rousseauju in francoski revoluciji našli novih idej, ki so ogrožale obstoj starega aristokratskega reda in države. Zato pa tudi ni čudno, da Prešernovo življenje ni gladko potekalo. Njegov osebni življenjski način, ki mu je bila tuja uradniška zapeta togost in zaprašena muzejska modrost vodilnih političnih in kulturnih mož, je zahajal v težave in zagate zaradi za tiste čase nekonvencionalnih življenjskih oblik in kritične drže. Prešernova drugačnost v provincialnem okolju pa je vodila v bridke življenjske izkušnje, duhovne pretrse in duhovni obup.

Te trde izkušnje, ta bridka razočaranja, zrcalili končno tudi globoka Prešernova poezija tam od SONETOV NESREČE pa do na videz preprostejših pesniških oblik v pesmi NEZAKONSKI MATERI. Vendar pa Prešeren svoja razočaranja, svoje pretrse, padce in bridkosti zna pove-

zati s tvorno perspektivo, ki pa ni več osebna, individualistična, personalna, temveč kolektivna, skupna perspektiva slovenskega naroda in sploh vsega novega, humano osveščenega človeštva. V tem smislu gori v jedru Prešernove poezije rezek, a tudi bodrilen utopičen plamen z vero v boljšo in lepšo bodočnost. Ta vera v novo in boljše je bila sredi temačnega časa in prostora tista pesnikova notranja opora, ki ga je kljub pretresom vodila v novo ustvarjanje in v novo upanje.

Prav zaradi te vere in te večkrat abstraktne tolažbe je izredno občutljivi, izredno senzibilni pesnik vztrajal in kljuboval.

Prešeren nam je lahko še danes pomemben duhovni zgled. Zgled za oblikovno odprtost in oblikovalno spretnost. Njegova literatura nam je še vedno kašipot v dobro narodno in vseeno svetovljansko pisanje.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKEGA IZOBRAŽENCEV t r s t

»PREŠERNOVA PROSLAVA«

Spored:

- Mirko Mahnič: »Krst pri Savici«
Izvedba Radijski oder
- govor
- podelitev priznanj »Mladi oder«
- podelitev nagrad IV. natečaja Mladike za novele
- koncert zbora »Lojze Bratuž« pod vodstvom Stanka Jericija
- Prireditev bo v veliki dvorani Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici 3 v ponedeljek, 14. februarja 1977 ob 20.15.

Vinko Ošlak: »Temelji humanizma«

Tudi v slovenskem kulturnem življenju so možna prijetna presenečenja. Tako prijetno presenečenje nam pomeni knjižica »Temelji humanizma«, katere avtor je Vinko Ošlak, izdala pa jo je glasilo župnije Marijinega oznanenja v Ljubljani v svoji zbirki izbranih predavanj Naše Tromostovje. Tržaški slovenski javnosti je njen pisec Ošlak znan po svojih prispevkih v Pahorjevi reviji »Zaliv«. V kratkem času si je pridobil odlično ime v slovenskem kulturnem življenju, čeprav je še mlad. Rojen je bil leta 1947 v polkmečki družini na Pravaljah, kot je omenjeno v biografski opombi v knjižici. Ekonomsko srednjo šolo je končal v Slovenj Gradcu, dve leti pa je študiral politične vede v Ljubljani. V srednji šoli se je odločil za marksizem — je rečeno dalje v opombi — potem pa je doživel srečanje z Bogom. K temu je največ pripomogel študij azijskih verstev, sama etična inercija, ki je nabita v protestirajočem Marxu, in pa vzgled velikih Slovencev — vernikov. Ošlak živi na Prevaljah in je zaposlen kot IBM stavec v prevajalski tiskarni.

V tej svoji knjižici nam kritično osvetljuje pojem humanizma in ugotavlja njegove prave temelje. Razdeljena je na poglavja: Pomen besede, Pomen besede — človek, Človekov smisel — človekovo tveganje, Odkod enakost?, Enakost v družbi, Katoliško-ekskluzivno, Kultura in etos, Falos ali križ?, in Sklep. Ni mogoče, da bi navajali vso vsebino sicer drobne knjižice, kajti potem bi morali ponatisniti vso, saj je vsaka beseda v njej dragocena, ali da bi jo ocenjevali s tega ali onega stališča, kajti napisana je tako iskreno in pošteno, da bi težko našli na njej kaj kritike vrednega, razen tu pa tam kako preveč obrabljeno časninarsko besedo tujega izvo-

ra, kot npr. skupščina, ali nekatere stilistične svojevoljnosti, zato naj citiramo iz nje le nekaj značilnih odlomkov. Po teh si bo lahko vsakdo sam ustvaril svoje mnenje o njej:

»Prvi nauk, ki je ljudem radikalno oznanil enakost — in ki je to enakost najdlje uveljavil — je bil nauk nazareškega tesarja. Res je, grška misel je že tipala v to slutnjo, čeprav je njen vrh oznanjal vse prej kot kakšno enakost ljudi... Zares radikalno je ovrednotilo človeka šele krščanstvo, o tem nas najnazorneje prepričajo Pavlova pisma. Materialistične razlage, da je mogla krščanska misel nastati in prekvasiti v kratkem času ves imperij zato, ker se suženjstvo ni več izplačalo, ni bilo dovolj stimulativno, so milo rečeno naivne. Suženjstvo se vselej izplača. Sploh je to edina stvar, ki se izplača... Tudi v 20. stoletju se suženjstvo na moč izplača. Od njegovih najstrašotnejših oblik v nacističnih in sovjetskih taboriščih do najbolj prikritih verig, ki jih človeku zaklepa okoli vratu mehanizem sodobne porabniške družbe. A najnevarnejše je prav tisto suženjstvo, ki je udobno, ki niti z bolečino in očitnostjo okov ne opominja: suženj sil!«

Drugje piše: »Kako zgrešeno poimenujemo nekatere vede humanistične samo zato, ker se slučajno ukvarjajo s tehniko jezika, pesnenja, komponiranja, slikanja, filozofiranja itd., v nasprotju z drugimi, ki se ukvarjajo s tehniko zidanja, kmetovanja, taljenja in obdelave kovin — in jih imenujemo tehnične. Kaj ni tehnika eno in drugo? Kaj ni bil Nemec — violinist prav tako zmožen obešanja, kot Nemec — avtomehaničar?... In dalje: »Kakšna zmota! Kakor da se ne bi od neizobraženih huliganov še resneje ba-

(Dalje na 8. strani)

ANTOLOGIJA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA PREDSTAVLJENA RIMSKEMU TISKU

Ob predstavi Cankarjevega »Idealista« v odrski priredbi Fulvia Tomizze, ki ga je naštudiral Stalno gledališče Furlanije - Julijske krajine, so predstavnikom kulturnih in časniarskih krogov italijanske prestolnice predstavili antologijo slovenskega gledališča. Avtorja dela, ki je izšlo pri založbi Marsilio v Padovi, sta Josip Tavčar in Furio Bordon. Antologija, ki obsega tudi kritične pripise Josipa Koruze, zajema razvoj slovenskega gledališča od 16. stoletja do današnjih dni ter sodi v vlogo »mostu« med kulturnimi ustanovami Furlanije - Julijske krajine na eni strani ter Slovenije na drugi. Po mnenju italijanskega tiska je ta antologija »prispevek k spoznavanju vrednot slovenskega ljudstva, ki je ne le zemljepisni sosed Italije«.

V ospredju podcenjevani problemi

(nadaljevanje s 1. strani)

Na še nedavno agrarnem prostoru obmejnih območij Goriške in Tržaške pokrajine ter Kanalske doline se širijo urbane funkcije z izgradnjo tovornih postajališč, industrijskih con, servisnih ustanov, gostega cestnega omrežja ter druge infrastrukture, ki je potrebna za intenzivno mednarodno pretakanje blaga in ljudi. Prav te spremembe prostorskega in socioekonomskega značaja na navedenem obmejnem manjšinskem prostoru so narekovale vodstvu in organom inštituta SLORI organizacijo simpozija, ki naj osvetli zaradi že opisanih prostorskih in socioekonomskih premikov v obmejnem prostoru na osnovi raziskav celotnega ozemlja vzdolž jugoslovansko - italijanske meje, vsakega območja posebej in posameznih krajev v območjih Kanalske doline, Beneške Slovenije, Goriške in Tržaške pokrajine novo nastale manjšinske probleme socioekonomske in prostorske narave.

Osvetli naj se vse tisto, kar je povezano z neplanskim širjenjem urbanih funkcij večinske družbe na slovensko podeželje ter z degradacijo slovenskih manjšinskih socioekonomskih in prostorskih značilnosti ter s tem na spreminjanje slovenskega bolj ali manj čistega prostora v narodnostno mešana območja. To z manjšino neusklajeno spreminjanje izrabe kmetijske zemlje za nezemeljske urbane namene ter oblikovanje in razvrščanje urbanih funkcij na slovenskem manjšinskem ozemlju odpira tudi vprašanje neusklajenega razvoja urbane strukture prebivalstva med pripadniki večinskega naroda in manjšine. Izgradnja neagrarnih objektov je na manjšinski prostor pritegnila z novo nastalimi gospodarskimi objekti naselitev pripadnikov večinskega naroda z ustrezno poklicno strukturo prebivalstva. Pripadniki slovenske manjšine se pa zato, ker pobudniki novih gospodarskih dejavnosti na manjšinskem ozemlju niso težili k izobraževanju avtohtonega slovenskega prebivalstva primerno nastali strukturi delovnih mest, morajo izseljevati ali pa zaposlovati le na manj kvalificiranih delovnih mestih.

NI ZAGOTOVLJEN RAZVOJ MANJŠINE

Za tako in na nenaraven način nastalo urbano prostorsko nefunkcionalno strukturo urbanega prebivalstva pri manjšini pa le tej, čeprav je nudila lastno zemljo in prostor družbeni strukturi večinskega naroda, ni zagotovljena možnost razvoja ustrezno lociranih gospodarskih, kulturno-prosvetnih in izobraževalnih institucij na tradicionalnem podeželskem in v mestnem prostoru

SSK NA OBISKU V LJUBLJANI

(dalje z 2. strani)

mozni jami pri Ljubljani v spomin žrtvam fašizma ter venec v spomin Ivana Cankarja. Poleg tega si je delegacija Slovenske skupnosti ogledala Klinični center v Ljubljani in se seznanila z razvojem te pomembne zdravstvene ustanove. Predsednik Ribičič je na čast gostov priredil kosilo, ki se ga je udeležil tudi podpredsednik slovenske vlade Čačinovič.

Trsta, Gorice, Krmina, Čedad, Čente in Trbiža. Tako slovenska manjšina v okviru dosedanjega sistema urbanizacije manjšinskega prostora nima enakopravne možnosti za razvijanje svojih jezikovnih, kulturnih, izobraževalnih, prosvetnih in socioekonomskih značilnosti niti na svojem tradicionalnem manjšinskem ozemlju niti v mestnem prostoru.

Poudariti je treba, da je politično-narodni položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji relativno ugodnejši kot sociogospodarski in prostorski. Večinska družba je začela razumevati zaradi nastajanja določenih družbeno - gospodarskih in političnih procesov, da je treba spremeniti odnos do narodne manjšine, to je do Slovencev v Italiji, v smislu priznanja njihovih pravic na področju nacionalnih pravic (šole, kulture, delno jezika). Ni pa preskočila te meje in si še ni zastavila vprašanja, ki so povezana z reševanjem sociogospodarskih in prostorskih problemov, ki predstavljajo podlago za manjšinsko zaščito in njen obstoj ter svoboden razvoj.

NARODNA MANJŠINA ŠE VEDNO OBJEKT

Prav to neupoštevanje potreb po zaščiti sociogospodarskih in prostorskih značilnosti manjšine je povzročilo, da je večinska družba odvzela Slovincem del prostora (delno v Kanalski dolini, ogromno na Goriškem in Tržaškem). Ravnanje večinske družbe pa je tudi prispevalo k populacijskemu prazenju Beneške Slovenije. Pri vsem tem pa je moralo slovensko prebivalstvo gledati na te procese popolnoma pasivno in se podrežati političnim, sociogospodarskim in prostorskim odločitvam ter smerem večinske družbe. Na ta način je večinska družba pogojevala narodno manjšino kot objekt in se držala načel o podrejanju manjšine odločitvam, potrebam in interesom večine. Tako se je odvijal objektivni in subjektivni proces nadaljevanja asimilacije in raznarodovanja. Ohranil se je lahko samo tisti del slovenskega prebivalstva, kateremu ni bila odvzeta zemlja, ali pa mu je uspelo najti ustrezno ali neustrezno zaposlitev na manjšinskem območju ali v krajih v neposredni bližini tega območja, ki so dosegljivi z dnevno migracijo. Večinska družba je vse premalo storila, da bi se z ohranjanjem in razvojem socioekonomskega sistema pri manjšini v njenem prostoru ustrezno razvil socioekonomski sistem, ki bi ustrezal in bil enak s tendencami in dinamiko socioekonomskega razvoja večinske družbe. Saj bi le-to lahko prispevalo k prenehanju asimilacije manjšine.

POJAV ODPRTE MEJE

Danes še vedno ni dovolj raziskan preobrat v zvezi s fenomenom odprte meje in problemi manjšin v obmejnih območjih. V tem smislu so se za manjšinski sistem odprli nekateri pozitivno-objektivni dejavniki, ki lahko vplivajo na obstoj in razvoj manjšinske družbe. Pozitivno - objektivni vplivi, ki začenjajo preraščati v subjektivne vplive, se že delno čutijo, kar pomeni, da se polagoma odpravlja pretekla usmeritev večinske družbe po čim večjem ločevanju manjšine od lastne nacije. Toda učinki odprte meje se morajo uskladiti tudi z drugi-

mi ukrepi, ki pa so še vedno v sferi abstraktne politične dobre volje, niso pa še dosegli raven konkretnih ukrepov. Gre za dvoje vrst ukrepov: za ukrepe na ravni nacionalnih značilnosti, in za ukrepe na ravni sociogospodarskih in prostorskih specifičnosti narodne manjšine. Na splošno glede slednjih prevladuje še vedno mnenje, da so ti izven dometa narodne manjšine, ki se mora ukloniti interesom večine, ki se še vedno postavlja v vlogi »volje vseh državljanov«. Zato je potrebno poiskati pogoje, ki naj posredujejo demokratično sociogospodarske in prostorske rešitve. Gre za sistem in instrumente soodločanja o sociogospodarskih in prostorskih problemih, ki zadevajo manjšino. Manjšini naj omogočijo prostorsko ureditev, ki ne bo uničila kvalitete njenega prostora. V kolikor so pa spremembe socioekonomskega in prostorskega značaja na manjšinskem ozemlju res nujne, mora nuditi večinska družba manjšini tako protivrednost, ki ji bo zagotovila nadaljnji obstoj na lastnem prostoru in tako socialno mobilnost ter izoblikovanje socioekonomske strukture, ki bo adekvatna socioekonomski strukturi večinskega naroda. Nuditi ji mora prostor za nemoten razvoj in prostorsko razvrščanje vseh manjšini potrebnih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, tako za šolstvo, kulturo in prosveto ter za gospodarske dejavnosti, bodisi na podeželju kot v centralnih mestnih območjih.

—o—

Pogovor z B. Lakovičem

(Nadaljevanje s 4. strani)

ni navdušenja. Skratka, mladi ne radi zahajajo v društva, ki ne dosegajo dobrih rezultatov.

Da to ne drži, sem že ugotovil v desetih letih aktivnega treniranja. Naj navedem le primer pri Bregu, kjer trenutno treniram štiri ekipe. V vseh prvenstvih, kjer nastopamo, smo med zadnjimi ali celo zadnji. Naši najstarejši košarkarji imajo 15 let. No, kljub vsem rezultatskim neuspehom, me tolaži dejstvo, da se košarkarska sekcija pri Bregu stalno širi. Trenutno Breg lahko računa na 55 aktivnih, mladih košarkarjev.

Kaj torej stimulira te fante, da zahajajo v slovenska društva?

Narodnostni moment je seveda v delovanju vseh naših društev bistven. Starši in njihovi otroci se seveda zavedajo, da imajo pravico in dolžnost, da zastopajo slovenske društvene barve. Če starši in otroci vidijo, da se v naših društvih disciplinirano, organizirano in pošteno dela, potem je gotovo, da bo mladi športnik ostal v našem krogu.

Torej predvidevaš boljše čase za naš šport?

Kar lahko jaz predvidevam, seveda ni važno. Veliko število vprašanj še ni rešenih. Pri tem mislim seveda na pomanjkanje trenerskih kadrov, na pomanjkanje telovadnic in športnih objektov sploh. Cesar pa se največ bojim, pa je to, da imam občutek, da je skoraj v vseh naših društvih pojenjalo tisto navdušenje za delo, ki je bilo vsa ta leta bistveno za uspeh našega športa. Po mojem, se sedaj poraja novo vprašanje: amatersko ali poklicno delo v našem športu?

i t

ŠAH

»Katero pesem so prepevale sirene mimo plovecemu Odiseju ali katero ime si je nadel Ahil, ko se je poskril med ženske, sta sicer težavni vprašanji, izven meja možnosti pa njih rešitev vendarle ni.«

Neomajna vera, da čas le ne zabriše prav vsega, da je nemalokrat to, kar se je rešilo v sedanjost, zadostna sled za onim, kar se je zgodilo v preteklosti, če pri tem le dovolj napremo svoje duhovne sile, je v vseh časih bodrila in podžigala najradovednejše med nami.

Zagonetki, ki smo ju zgoraj pošteno postavili med navednice (saj smo ju prosto izmaknili Poeu, ta pa siru Thomasu Browneju) sta seveda v dobri družbi. Če se karseda omejimo, jima smemo dodati vrstnice splošnejše narave kot: izumrle živali, obmolke jezike, pozabljene pisave, pokopane kulture. Pri vseh gre za to, čemur pravimo rekonstrukcija. Šahisti, ki se večkrat brez prave potrebe omejujejo, pravijo isti dejavnosti na svojem posebnem področju retroanaliza.

Ta pa obstoji v naslednjem. So pozicije, seveda izjemne, kjer se da s popolno gotovostjo dokazati določeno število prejšnjih potez, ki edine v to pozicijo vodijo. Nekakšni oporniki na nelahki poti so dejstva kot: kmetje se gibljejo samo naprej (zato: kmet, ki se nahaja na osnovni vrsti, ni mogel biti igran); dvojni kmetje lahko nastanejo le, če so vzeli sovražno figuro ali kmeta (če so vsi ti še pokonci, prvi igralec pa ima dvojnika, je položaj nemogoč), itd. Prej zvižaja kot kaj drugega je en passant. Ker se ta poteza le redkokdaj primeri v živi partiji, je tudi v retroanalizi težko nanjo pomisliti.

Oglejmo si položaj:

A) BELI: Kd7, La1, e6

ČRNI: Ff6

Črni je na potezi. Vprašanje je naslednje: je pozicija mogoča in če je, kateri sta bili zadnji potezi?

Skušnjava, da bi človek pozicijo odpravil kot nemogočo, je velika. Če je namreč črni na potezi, pomeni, da je kot zadnji igral beli. Kaj pa? Kralja ne, saj bi to pomenilo, da je bil črni kralj že od prej pod šahom. Lovca tudi ne, saj je prišel ta na polje a1 lahko le iz drugega polja na diagonalni a1-h8, torej polja, odkoder je spet dal šah. Ostane kmet e6. Toda zadnja poteza belega niti e5-e6+ ni mogla biti: če bi bila, bi bil, preden jo je beli igral, črni kralj že spet pod šahom. En passant torej! Poglejmo, če je pred A) mogoče bil položaj:

B) BELI: Kd7, La1, f5

ČRNI: Kf6, e5

Poteza belega fe6: (en passant) bi seveda dovedla do izhodišnega položaja A). Toda en passant pomeni, da je bila pred tem poteza črnega e7-e5 in da je bil še prej položaj tale:

C) BELI: Kd7, La1, f5

ČRNI: Kf6, e7

To pa samo pomakne vprašanje: katera je bila zadnja poteza belega? Te ni nobene možne. Če pa ne na f-liniji, bi se beli kmet pred en passantom utegnil muditi na d-liniji. Zato vzemimo položaj:

D) BELI: Kd7, La1, d5

ČRNI: Kf6, e7

Po 1...e7-e5, 2.de6+ bi res prišli do A). Toda v D) je črni kralj pod šahom. Kako je do njega prišlo? Zelo enostavno: 1.d4-d5+. Potemtakem

ČLOVEK PROTI LETU 2000

POGLED V ZGODOVINO ZRAČNEGA GUSARSTVA

A da se povrnemo k rampam za V-1, od katerih nas je kar nekam zaneslo! Brž ko so vzpostavili zvezo med tulečimi bombami, ki so padale na London, in čudnimi betonskimi strukturami pri Calaisu, so takoj potegnili iz arhivov vse posnetke in ojačili letalsko nadzorstvo področja. Takoj so ugotovili, da potekajo dela izredno organizirano in smotrno, pač »prav po nemško«. Gradbeni inženirji in specialisti za betonske gradnje so lahko kaj kmalu preračunali trenutek vlitja cementa. Od tu naprej je bila izra lahka: treba je bilo samo počakati določeno število ur, da se je cement že začel strjevati, a je bil še vedno dovolj gnetljiv — igrača, če si poznal temperaturo in relativno vlago — in potem poslati tja vizitko z nekaj bombicami. Ostalo je opravil cement sam, ki se mu je sedaj izredno mudilo, da se strdi. Rezultat te igre mačke z miško je bil za Nemce ta, da so pač morali začeti vse znova — in sicer prav zares znova — levo ali desno od te megalitske futuristične skulpture iz železa in betona.

Letalsko izvidništvo pa ni bilo trn v peti samo Nemcem, ampak je imelo zagrizenega sovražnika tudi doma. To je bilo Bombniško poveljstvo, ki zlepa ni moglo prebaviti dejstva, da mu je prav letalsko izvidništvo največkrat skalilo zmagoslavje. Ko smo opisovali prvo stopnjo fotografske analize, smo omenili, da je k njej spadala tudi ocenitev zadane škode v bombniških akcijah. Prav te analize so pokazale, da je bilo letalsko bombardiranje izredno neprecizno in nezanesljivo, saj nastopa preveč faktorjev, ki jim je izredno težko določiti pravilne parametre. Dokazno gradivo, ki ga je dan na dan objavljala fotografski odsek, je končno pripeljalo do tega, da so sčasoma opustili pojem bombardiranja »na cilj« in se odločili za prakso »pasovnega« bombardiranja. Toda zgradba, ki bi jo radi omenili, sodi še v prve mesece spopada in je morda pravzrok za užaljenost.

Točno šest mesecev po izbruhu sovražnosti, 19. marca 1940, je RAF izvedla prvo bombardiranje nemškega ozemlja. Po mesecih defenzive in nemoči so končno ponesli vojno tudi na sovražnikovo ozemlje: psihološki moment je bil celo pomembnejši od prizadete škode. Opolnoči je spodnja zbornica izbruhnila v ploskanje, ko je ministrski predsednik Neville Chamberlain, naznanil, da je bil nedavni nemški zračni napad na Scapa Flow bogato masčevan. »V tem trenutku spreminjajo britanske bombe

lice sovražnikovemu letalskemu oporišču v Syltu.«

Zjutraj so bili londonski časniki polni mastnih naslovov: KONČNO PRIDE RAF DO CILJEV NA ZEMLJI — PADLO JE NA TONE BOMB — ŠESTURNI NAPAD NA SYLT — OBČUDOVANJE V ZDA. Tisk je tudi razkrinkal perfidnost nemške propagande in osmešil nemška podtikovanja. NEMCIJA SPREMINJA ARGUMENT: BOMBNA TOČA NA DANSKO je bil naslov na zunanepolitični strani Timesa. Pri Bombniškem poveljstvu so bili v devetih besih... S.M.

—o—

»Temelji humanizma«

(nadaljevanje s 6. strani)

li huliganov v kulturi; kakor da se od pijanega udarca ne bi še bolj bali trezne kulturniške intrige; kakor da nam od hašiša ne grozi še bolj drogiranost od malikovane kulture in malikovanega prirediteljstva, ki obljublja, česar iz svoje narave ne moreta izpolniti. Ves Shakespeare ne more popraviti še tako učene barabe...«

DJILAS NA ITALIJANSKI TELEVIIZIJI

V nedeljo zvečer je oddajala italijanska televizija na svojem prvem programu v večernem dnevniku intervju z Milovanom Djilasom v Beogradu. Govoril je o disidentstvu v vzhodnih državah in se omejil glede na Jugoslavijo samo na izjavo, da naj ne bi več odvezemali potnih listov ljudem, ki jih imajo za disidente. Rekel je, da so ga vzeli tudi njemu. Veliko ostreje se je izrazil o pritisku na disidente v drugih vzhodnih državah.

S TRŽAŠKEGA

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE v Trstu

Kulturni dom

Carsten Krüger - Ludwig Volker

M A K S Ž V I Ž G A Č

V torek, 15. februarja ob 15.30

—o—

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA v TRSTU priredi v sredo, 16. februarja 1977, drugo predavanje iz ciklusa o razvoju slovenske arhitekture. Predaval bo dr. Ivan Komelj na temo: GOTSKA ARHITEKTURA. Predavanje bo ob 18.30 v mali dvorani Kulturnega doma v ul. Petronio 4. Vstop prost.

—o—

V Tržaški knjigarni je dobiti novo dvojno številko mednarodne revije »Pannonia«, ki posveča, kot znano, pozornost tudi koroškim slovenskim pesnikom. Tam je dobiti tudi revije »Sodobnost«, »Jezik in slovstvo« št. 4, »Literarne vaje«, »Mladje«, »Znamenje«, »Zaliv«, »Mladiko« itd.

—o—

STALNO

SLOVENSKO GLEDALIŠČE v Trstu

ANONIMO VENEZIANO

B E N E Č A N K A

V soboto, 12. februarja ob 20.30 in v nedeljo, 13. februarja ob 16. uri v občinskem gledališču »F. Prešeren« v BOLJPNČU.

je bil začetni (se pravi igrani) položaj naslednji:

E) BELI: Kd7, La1, d4

ČRNI: Kf6, e7

In poteze, ki so iz E) pripeljale v A): 1.d5+e5, 2.de6: (en passant). A) je torej povsem možen in z normalno igro dosegljiv položaj. Bralcu, ki mu je 5 položajev preveč, priporočamo le A) in E). S tem, da ju preigra, bi moral priti do malo dela in dosti zadoščenja.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51